

MORGONBRIS

N:r 6. Arbeterskornas tidning. — Utgiven av Kvinnornas Fæckförbund. Dec. 1908.

Två broschyrer

av Henning von Melsted.

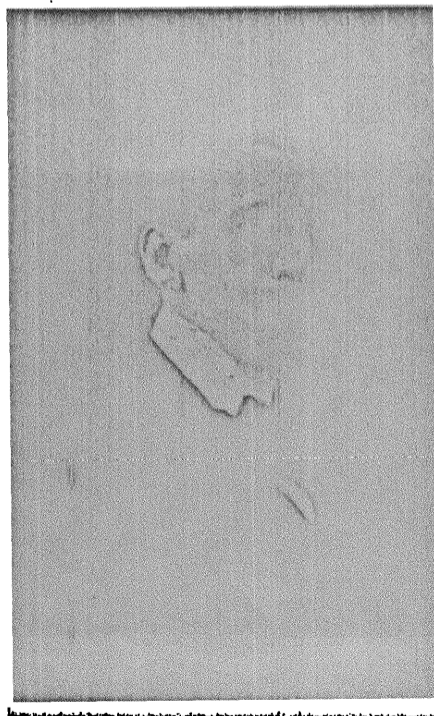
Rättvisal! Till de maktägande i Sverge! Pris 25 öre.

Fallet Tänk först — handla sedan! Vad vill Sverges folk? Pris 25 öre.

Den första av dessa broschyrer är skriven i form av ett öppet brev till Leo Tolstoy och utgår från den store gamle mästarens eget tordönsrop mot tsarismens bödler till den tänkande mänskligheten: »Jag kan ej tåla!» Ohyggligheterna i Ryssland, skildrade av Tolstoys mäktiga hand, synas dock icke kunna rycka upp Europa till inskridande. H. v. Melsted ställer Europa vid nesans påle: »De omkring två tusen personer, varav våra furstehus bestå, samla som bekant omkring sig ett mångdubbelt antal människor, vilka tillsammans bilda en överklass, som genom inbördes solidaritet håller Europas millioner i styr. Och detta tolereras! I stället för att befria tsarväldets förpinade folk, ävlas Europa att sända kårer mot polerna för att erövra isöknen med dess björnar och sälar och dess fågelvärld» o. s. v. »För dynastiernas släktskaps skull och för att bevara det kordiala umgänget dem emellan, så att de alltjämt må kunna mötas på varandras ångjakter och i varandras slott till festlig taffel, medan kanonerna jaga ekon ur bergen för att inpränta hos undersåtarna att någonting viktigt och betydelsefullt sker, låta vi en hjältegarning ligga ogjord!»

Men det gäller att icke förtrötta i kampen för frihet åt människorna. Alla ädla krafter måste samlas och förkunna resningen.

Men det är icke blott mot blodsregementet i Ryssland det måste ropas i de stora lurarne, som väcka och resa folken. Det existerar ryssregim an norstades än i tsarlandet. Sverge har också ett Ryssland inom sina gränser. Nyss äro här två dödsdomar fällda. Och så höjer författaren sin stämma mot dessa domar, dessa hemska, barbariska domar, som upprört alla som ha ett hjärta, som satt nesans stäm-

[HENNING von MELSTED.]

pel för vårt land, som inlett en ny æra i Sverge, blodsstraff över de sociala krigare, som i harmen och vreden förgå sig. Sanningsenligt skriver författaren om Malmö dynamitardernas rörelsefränder att »deras uppträdande mången gång saknar storhetens kännetecken» och att de »bruka advokatyr för att i det särskilda fallet undgå att drabbas av lagarna», men tillägger att det är ju ej att undra över. Även om Tolstoys heliga eld fattas dem, så måste vi böja oss inför utbrotten av deras förtvivlan. Och författaren böjer sig härför, ehuru han alldeles icke har samma revolutionära ideal som ungsocialisterna. »Möjligt är», säger han nämligen, »att om de revolutionära i denna dag finge sin revolution genomförd genom sin egen makt att stanna samhällsmaskineriet, så skulle deras ledare nödgas söka stöd just hos den väpnade makten för att hindra att världen dränktes i blod. Så ingrodd är hämndkänslan, så gammalt och nedärvt hatet över lidna oförrätter, att den raka väg som revolutionen innebär och som förefaller så kort, förutsätter en lång och mödosam självtukt och andlig. Om revolutionens män, när deras dag kommit, skola kunna kvarhålla de rättvisare förhållanden, som deras revolution medfört, så måste de genom själskraft och karaktär stå vida över dem de besegrat.»

Sanna ord, som dölja just den evolutionära tankegång socialdemokratins förfäktar och som är den enda bestående och den enda verkligt revolutionära.

För att komma fram till denna möjlighet av de bestående förhållan-

denas omgestaltning visar förf. just på det socialdemokratiska kravet på kampen mot den enskildes obegränsade förvärvsrätt. Det är icke tal om att just här är pudelns kärna, att det just är denna »rätt» som måste bort för att ett nytt och bättre samhälle skall kunna framgå ur det gamla. Och varför, menar förf., skulle ej Sverige kunna gå i teten i denna höga och av rättvisan adlade kamp mot en förödande princip. »Varför skola vi vara bättre än andra? Därför att vi äro patrioter!»

Förf. övergår härefter till en analys av de fällda dödsdomarne. I likhet med ett sydsvenskt partiorgan, som därför blivit mycket och enligt min mening obefogat klandrat, anser hr v. Melsted att det var att förutse att dynamitardernas dom skulle bli dödsstraff, »då mordet fyllde de juridiska betingelserna härför». Enligt min mening är val ej detta så klart, då ju Amaltheamännen enträget förklarar, och intet under rannsakingen motsäger denna förklarings sanningsinnehåll, att de ej haft för avsikt att döda, utan blott att skrämja med sin olycksaliga bomb. Men därom vill jag icke tvista med en jurist. Konstaterar hr v. Melsted att »domen står i överensstämmelse med lagens paragrafer», så får man tro honom och då blott ytterligare konstatera en sak, nämligen vår lagboks icke blott barbariska, utan även jesuitiska karaktär.

Förf. övergår därför till att vädja till den »högre rättvisa, som i många fall måste komma i beaktande» och som »lagstiftarne givit erkännande åt», en rättvisa, som ej får bli »barmhärtighet» utan en plikt och som blott är, såsom författaren riktigt uttrycker det, »ett utslag av ett högsta rättsmedvetande, som ej ännu hunnit taga sig uttryck i den skrivna lagen». En sådan rättvisa är det här fråga om. Den kallas nåd, men är icke en allmosa, utan en rätt. Vål är det sant att ett människoliv är i stort sett ringa värt, säger förf., då överallt i världen människor dö en förtidig död genom vanskötsel, överansträngning, fattigdom o. d. Därför ingen sentimentalitet inför döden. Men samhället har ingen rätt att taga en revolutionärs liv, ty hans gärning har förvisso bestämts av en tanke som med rätt eller orätt tyckts honom stor och eggande och rättvis.

Förf. går härefter över till att pröva Amaltheadådet. Han kan naturligen icke annat än sätta i fråga om gärningen motsvarar en ideell revolutionär bragd. Mig synes att förf. här mycket väl kunde sagt rent ut, att det sätt varpå Amaltheadådet utfördes var så långt ifrån en heroisk bragd, en verklig hjältehandling som möjligt. Men lidelsen bakom det i sig själv fula dådet har utan tvivel varit äkta, något som framför allt rannsakingarna och fängselivet givit vid handen. Detta har nog för litet betonats

av envar. Här ha vi nog alla syndat, icke på grund av valfeber som ungsocialisterna i sin småslughet påstå, utan därav att attentatsmännens själsliv var oss okänt. Och väl är det sant, som förf. säger, att den revolutionära andan ibland söker redskap som gripa till det bestående samhällets egna sämsta vapen, såsom militärväldets, och väl är det sant att en bomb icke alls är något skamligare vapen än en kul-spruta, men just dessa samhällets våldsmedel, just dessa blodiga vapen bekämpa ju vi socialister med all den kraft och den patos vi förmå, kunna icke använda nog starka uttryck om dem! Så måste vi ju också i all ärlighets namn bekämpa deras användning av oss själva, fördöma att våra ideal fläckas av blod, utgjutet av oss själva! Alldeles oavsett att all historia och all erfarenhet ger vid handen att våld är sämsta och längsta vägen till rätt, till bestående rätt. Alldeles oavsett att proletariats egen stora världsorganisation på det skarpaste förkastar blodsdömmar över den enskilde. Hr v. Melsted försvarar icke heller Amaltheadådet, han förklarar det blott. Dock finner jag för min del att han allt för ensidigt betonar det såsom »en naturnödvändig produkt av samhället». Samhället har, såsom arbetarpressen betonat, sin stora anpart i vad som skedde i Malmö, den största anparten för visso, men man skall vara mycket blind och bra illa känna människonaturen och människosjälen i allmänhet, om man alldeles skär bort ur orsakskedjan den omständigheten, att just våldets väg för Amaltheamännen predikats såsom en berättigad och segerrik väg för proletariatet. Alldeles utan sin skuld till vad som i Malmö skedde är nog icke den predikan och dess förkunnare, de må protestera huru livligt som helst.

Detta gör samhällets och lagens dödsdom icke mindre hemsk, orättvis och oklok för det. Hemsk, ty den svär mot det mänskliga förnuftet och samvetet, orättvis, ty den svär mot all lags högsta mening och syfte, oklok, ty den blott ger ökad näring åt våldets och hämnens känslor, åt dess förkunnare på samhällets botten-djup som på dess inkräktade höjder.

Hr v. Melsted vill icke heller vara med om att döma de båda attentatsmännen till livstids straffarbete. Sunda förnuftet säger oss ju också att detta är ett för omänskligt straff för en socialpolitisk förbrytelse. Och så framkastar förf. tanken på inrättandet av en lagstiftning för just politiska förbrytelser. »Som bekant äga de politiska förbrytarna i regel det gemensamma draget, att de handlat till förverkligandet av ett mål om vars ideella karaktär de haft en, låt vara, felaktig övertygelse, medan däremot en vanlig ogärningsman bäst kännetecknas genom medvetandet om sitt onda och förkastliga uppsåt». Otvi velaktigt är detta ett uppslag som bär både rättvisa och framtid uti sig. För

de politiska förbrytarna måste skapas möjlighet till mildare straff.

Förf. går till sist att bemöta en del invändningar som gjorts mot att visa någon som helst förståelse och därmed också förlåtelse för det timade brottet i Malmö. I allmänhet bemötas också de olika inkasten träffande nog, om ock på ett par punkter icke fullt uttömmande. Och i författarens slutmaning att icke straffa attentatsmän genom en inhuman förföljelse och hämnd, utan att i undervisning, upplysning och bildning se de bästa medlen mot terrorismen, måste varje människa med hjärta och hjärna instämma. Då skall icke heller den våldsamma revolutionens väg längre hägra för förtvivlade och uppjagade arbetare, utan den *andens revolution* som anarkisten Ibsen i fullt socialdemokratisk anda förkunnade blir den av eldstod belysta vägen fram till proletariatets, till mänsklighetens frälsning!

Hr v. Melsteds bok härovan är ett av vår *verkliga* kulturs bästa dokument, en bok av en upphöjd och ädel ande, en skrift som borde finna vägen till *alla* hem och läsas av alla som kunna om ock blott stava sig fram. Den är en *bedrift*.

* * *

Den andra av hr v. Melsteds broschyrer behandlar »systemet Pettersson», den svenska på brutaliteter rika reaktionens hittills svartaste fas. Förf. konstaterar redan i början av denna sin vidräkning att den just framför allt riktar sig mot den *reaktionära politiken* i landet. Målände och med blodig satir skildrar han först beslaget av det Tolstoyska uppropet. Härefter följa rättegången, icke mindre lysande skildrad, och en straffpredikan för allm. åklagaren, som denne, om han överhuvud har någon förmåga att känna blygsel, skulle rodna inför, liksom en verklig brottsling, den där icke är förhärdad, rodnar inför en upphöjd domares vädjan till något som heter samvetet. Och icke mindre fyllda av skam böra de känna sig, som fälldes uppropet.

Förf. går härefter över till »den sociala faran» och konstaterar först hur dåraktigt det är att tro »att man häjdar en världsbrand som nalkas med sus och dån genom att fälla och undanskaffa ett träd på tjugutusen. Vilken underskattning i så fall av det mänskliga väsendets rena element, tankens och den ideella hänförelsens eld!» Sedan skildrar förf. fredsrörelsens och antimilitarismens innebörd, uppgifter och mål. Den vill »avskaffandet av dessa massakrer folken emellan som kallas krig och som med rätta betraktas som tillhörande en förgången kultur». Mot det parti som har avrustningens krav på sin fana kämpar samhället härutinnan förgäves och skyddar sig illa genom bommar

och lås, kedjor och gravstenar. Samhället måste lämna sitt orättfångna gods ifrån sig och icke tredskas och leva tyrann, om det ännu vill räddas. Och förf. tror »att det ännu besitter egenskaper som det fått genom årtusendens kultur, vilka ge det rätt att bestå, sedan det givit ifrån sig det usurperade godset, vilket är alla människors fräntagna egendom». Även om hoppet på det traditionella samhällets utvecklingsmöjligheter är en övertro, så visar ock historien »att en ny livsform inträder aldrig utan att upphämta så mycket av den livsform, som den avlöser, att den produkt som uppstår och kallas ny, är en blandningsform av gammalt och nytt». En socialdemokratisk sats som hrr ungsocialister av den äkta skolan nog icke gärna erkänna. Liksom väl icke heller den av förf. proklamerade lika sanna satsen, att de radikala »vapen äro orden, de starkaste och evigaste av alla vapen». Eljes var ju ord bara fraser och det enda förnuftiga — »handlingens propaganda!». Hr v. Melsted ska ha tack för att han här har upplyst sina vänner i hr Berggrens läger om den gamla sanningen, att det finns ingen kraftigare handlingens propaganda än orden.

Sista kapitlet i broschyren handlar om »vad är att göra?» Och författarens svar lyder:

»Vi måste vända oss emot den förvända, puerila navigation, den politik, som sedan någon tid övas i Sverige, varigenom domar sådana som den över Svahn icke med säkerhet framkalla en regeringsproposition om lagändring. Vi måste vända oss emot att detta land, som för ej länge sedan tillbaka prisats som ett av de bäst styrda landen i världen, nu helt tappat känning med sin storhets ledstjärna i liv och dikt. Vi vilja ej längre att munkavlar sättas för de talandes munnar och tumskruvar på de skrivandes händer! Denna erbarmliga syn hata vil Och vi begära att de murar som resas mot tankens friska, förnyande andar, måtte demoleras, om också i deras fall några gamla lagtavlor skulle krossas... Liksom fordom friborna män och kvinnor samlades under eken och svuro en idé trohet och att icke vila förr än tyranniet var fjärrmat och landet befriat, så måste alla radikala samlas i sina ord och sina tankar så att de bilda en makt i Sveriges land, ty först då lyfta vi åter den fria tankens guda-bild tillbaka på dess altare. Må vi minnas att endast genom tankens och samvetets frihet nå vi fram till en lyckligare mänsklighet och ett ärofullare liv i världen!»

Det är ett kraftigt hugg denna broschyr, mot det Petterssonska systemet och ett hugg som nog icke slinter av från de reaktionära sköldarna. Om man också måste säga att denna broschyr är något ojämnare än den förra, så är den dock skriven med glänsande fart och stor kraft, buren av en stark

eld och triumferande i sitt patos för frihet och rätt!

Fredrik Ström.

Den lilla blomsterförsäljerskan.

*Insvept i trasor, böjd över korgen,
korgen med ljung, proletärbarnet satt
Sträckte med magra, darrande händer,
fram emot vandraren vildmarkens skatt.*

*»Köp några blommor», beder hon sakta,
»min mor ligger sjuk, min fader är död.»
Är det en läxa, förtänk ej den lilla,
hon fostrats i djupaste armod och nöd.*

*Och regnet silar från molnbetäckt himmel,
höststormen leker sin vildaste lek.
Hon fryser den lilla, i tunnslitna trasor,
och tåren glimmar på kinden så blek.*

*Du, som dig kläder i siden och sammet,
dyrbara pälsverk, och känner dig varm,
ser ej den lilla, som hungrar och fryser,
du äger ej hjärta i tillsnörd barm.*

*»Köp några blommor», viskar hon sakta,
med röst så skälvande, tonlös och matt.
Är den ett eko från eländets boning,
armodets kyffen i mörker och natt?*

*Hon trycker sig tätt mot iskalla muren,
huvudet sjunker mot blommorna ned.
Själv lik en blomma, från skogssnärens
gömma,*

dit värmande solstrålar aldrig fann väg.

*Trötta sig sluta ögonlock tunga,
röda små blommor är huvudgård.
Bär henne kanske rosiga drömmar,
långt bort från sorgens och lidandets värld?*

*Så vill jag drömma, drömma som barnet,
om kommande släkters solljus tid,
då barnen av hunger ej mer skola gråta,
då hem äga alla, och lycka och frid.*

M—A.

Lagskipning och rättvisa.

Den senare tidens händelser i Sverige ha givit anledning till en mängd reflexioner över våra rättsliga förhållanden, synnerligast vad beträffar det spända förhållandet mellan lagskipning och rättvisa. Många, som förr levat i den övertygande tron, att moralisk rätt ständigt varit och är liktydig med juridisk rätt, ha genom de senaste händelserna fått ögonen öppna för denna villfarelse. För den sunt tänkande, andligen ofördärvade människan, vars hjärna icke förvandlats till magasin för allehanda juridiska formulär och rättsfilosofiska idépetrifikat, måste nödvändigtvis de hårda domar, som under senaste tiden fällts i olika yttrande- och tryckfrihetsmål, framstå såsom fullständigt rättsvidriga.

Låtom oss nu till en början, för att klara begreppen en smula, litet närmare fixera morallagarnas och de juridiska lagarnas inbördes förhållande till varandra. De ha ännu så mycket gemensamt, att den ursprungligt gemensamma grundvalen är lätt att upptäcka. Den juridiska och den moraliska lagen ha en gång som ett par naturliga tvillingsyskon stått vid varandras sida på samma grund, den ena kompletterande den andra. Den juridiska lagen var då i sin maktfullkomlighet ett uttryck för den moraliska lagens krav; den uttryckte samhällets gillande av de allmänna morallagarna. Detta kommer icke minst till synes, då det gäller grundlagarna, vilka skola tolkas efter bokstaven, samt utgöra grunden för såväl civil- som strafflagarna. Vi kunna ju t. ex. här jämföra tryckfrihetsförordningens par. 3 mom. 1, 2 och 3 med strafflagens kap. 7 par. 1 och 2. Tryckfrihetsförordningen är grundlag sedan 16 juli 1812, då den sanktionerades. Bestämmelserna i dess beryktade 3:dje par. mom. 1, 2 och 3, vilka omhandla straff för brott mot religionen, stodo då i fullständig överensstämmelse med den allmänna moraliska uppfattningen. Man trodde allmänt på den tiden, att bibeln var ord för ord inspirerad av gud, och att läran, sådan den blivit uttryckt i Augsburska konfessionen och Uppsala mötes beslut av 1593, var den enda sanna läran, till vars skydd man måste ha stränga lagbestämmelser. Par. 1 och 2 i strafflagens kapitel 7 ha endast tillkommit för att komplettera ovannämnda moment i tryckfrihetsförordningens par. 3, men bestämmelserna i de förstnämnda avvika — i motsats till vad som en gång varit fallet med de senare — från den allmänna moraluppfattningen bland det folk, för vilket dessa lagbud blivit skrivna. Förklaringen till detta är att söka i tidsavståndet, ty medan tryckfrihetsförordningen tillkommit vid århundradets början, ha nämnda paragrafer i strafflagen tillkommit vid århundradets slut; de datera sig i sitt nuvarande skick — skam att säga — från den 28 okt. 1887 och tillhöra sålunda den nyare tiden. Tidsavståndet har alltså verkat en förändring. Mycket av det, som vid århundradets början gällde såsom eviga, orubbliga grundsanningar, betraktas på ett helt annat sätt vid samma århundrades slut.

Mellan ovan nämnda stadganden i tryckfrihetsförordningen och i strafflagen ligger 75 års mänsklig och samhällelig evolution — se där skillnadens förklarande orsak. Den mänskliga moralen med dess allmänna grundsatser — lagar — är, liksom människan själv, stadd i ständigt framåtskridande utveckling. Den växande moralens enda fasta hållpunkt är den av de upplysta människorna kända och erkända sanningen, vilken ytterst alltså blir bestämmande i frågan om rätt och orätt.

Icke så med de juridiska lagarna och

GÅSLISA av RUTH MILLES.

tillämpningen av dessa. Så som lagens ordalydelse är, tillämpas den även — utan avseende till de förändringar, som den allmänna moraliska rättsuppfattningen genomgått.

Faran ligger just däruti, att — medan morallagarna utveckla sig — är den juridiska lagen stillastående. Den är i och för sig själv endast en samling döda bokstäver, men det system, som bygger på dessa den skrivna lagens döda bokstäver, är, som vi ofta med förfäran se, levande nog. För att neutralisera verkan av lagens tillämpning har man också i alla kulturländer överlåtit det väsentligaste i lagskipningen åt folket självt. Genom juryinstitutionen har man velat förebygga lagens hänsynslösa tillämpning, och det har också visat sig i många fall, där jury haft avgörandet i hand, att den juridiska lagens döda bokstav fått vika för den levande morallagen.

En flyktig blick å våra gällande svenska lagar är nog till att övertyga varje sunt tänkande människa om deras stora bristfällighet. Emedan de flesta av dess stadganden tillkommit under tider, då en helt annat rättsåskådning var rådande, stå de i uppenbar strid mot nutidens rättskrav och åskådning. Ja, de lägga till och med svåra hinder i vägen för det mänskliga framåtskridandet, det allmänna upplysningsarbetet, kritiken, rätten att välja och förkasta etc....

Exempel: Förnekelse av den rena evangeliska läran straffas med böter

från 33 1/3 till 333 1/3 kr. eller fängelse från 2 månader till 1 år. En religionshistorieforskare riskerar alltså här i Sverige att bli inburad ett år, när han på grund av forskningens resultat måste förvisa "den rena evangeliska läran" till dess rätta rum i historien.

Ännu mera betänklig är den omständigheten, att den juridiska strafflagen bygger på en grund, som vetenskapen för länge sedan förklarar icke finnes till. Ett visst straff för ett visst brott — likgiltigt när, av vem, samt under vilka omständigheter brottet begås — förutsätter nödvändigtvis, att brottslingen äger full frihet att antingen utföra eller också avstå från utförandet av själva den brottsliga handlingen. Det i lagen stadgade straffet innebär ingenting annat än samhällets hämnd över brottslingen, som av fri vilja valt att överträda lagens en gång för alla givna bud. Man försöker visserligen att bortförklara eller rent av förneka detta faktum, men straffskalorna motbevisa och gendriva varje påstående i motsatt riktning. Vi ha till och med en paragraf i vår strafflag, som jämställer försök till brott med verklig utfört sådant. Det är den beryktade lex Åkarp, som dock dess bättre saknar motsvarighet i civiliserade länders lagar. Det falska antagandet, att brottslingen handlar av fri vilja efter eget fritt val, är det egentliga grundfundamentet i hela strafflagen. Varje psykolog vet emellertid, att den mänskliga viljan är

mycket ofri, och att allt tal om den fria viljan och det egna valet är ett vedervärdigt nonsens, synnerligast när det uppenbarar sig i form av en barbarisk strafflag, tolkad av rättrogna, för domarekallet väl dresserade jurister.

Allt vad vetenskapen lärt och lär oss om människan betyder intet inför den juridiska lagen. Vi ha ju nyligen sett exempel på, hurusom tvenne domstolar vägrat att låta undersöka två till döden dömda ynglingars sinnesbeskaffenhet, trots försvarsadvokatens enträgna anhållan om detta.

Såväl kriminalantropologer som kriminalpsykologer äro ense om, att de ärftliga anlagen hos individen spela en ofta avgörande roll i frågan om samma individs förhållande till såväl den allmänna moralen som de juridiska lagarna. Dessutom — och ofta på ett ännu fullständigt oförklarligt sätt — förekommer det inom människosläktet underliga atavistiska fall. Dessa måste betraktas såsom ett slags "saltus in natura" — såsom språng tillbaka till ett för länge sedan tillryggelagt utvecklingsstadium. Dylika atavistiska fall förekomma icke så sällan, som man i allmänhet tror, ty oftast förbli de oupptäckta. Hit höra de flesta fall av homosexualitet, pederasti, sodomiteri, blodsskamsbrott etc.

Hit hör även den inom alla civiliserade samhällen förekommande prostitutionen.

De medfödda anlagen hos individen kunna emellertid i ganska omfattande mån ombildas och förändras genom uppfostran, och här träder kriminalsociologen fram, påvisande hurusom den samhälleliga miljön av många goda människömmen skapat och skapar brottslingar. De ursprungligt goda anlagen bli av miljön förkvävda, och andra spira i deras ställe fram, ledande individen steg för steg till den oåterkalleliga konflikten med samhället.

Att söka bota själens sjukdomar och avvikanden från det mänskligt normala medelst lagar och stränga straff är lika befängt som att medelst spöstraff söka bota en kroppsligen sjuk. Lika litet som man i det senare fallet med spöslag driver sjukdomen ut ur den sjukes kropp, lika litet botar man den själssjuka genom att spärra in honom i en fängelsecell. För icke mera än ett par århundraden tillbaka dömdo man sinnessjuka personer till offentligt spöstraff; man trodde nämligen, att man därmed skulle driva "den onde", som "besatt" dem, ut ur deras varelse. Nu har fängelsecellen ersatt spöstraffet; lagens grundfundament är fortfarande detsamma.

Vi se alltså, att morallagen, vars grund är det mänskliga vetandet, på många punkter står i oförsonlig strid med de juridiska lagarna. Genom denna konflikt skapa de senare en mängd "brottslingar", som enligt de förra så långt från äro brottsliga, att de tvärtom höra till de moraliskt starkaste människorna. I denna konflikt

är det varje moralisk människas skyldighet att kämpa mot den moralfördärvande juridiska lagen.

Icke lagskipning — utan rättvisa — måste bli vår lösen, men rättvisa kan endast i varje särskilt fall ske, när man känner och bygger på sanningen om människan. Detta blir vetenskapsmannens — icke juristens — sak, ty juristen saknar de nödvändiga förutsättningarna för att kunna studera varje fall för sig, så som man måste göra, i fall man vill rättvisa. Sanningen om människan måste bli grundläggande för de samhällsliga rättsinstitutionerna, annars göra dessa ej skäl för namnet. Så länge man betraktar människan som en av någon gud skapad varelse, vars förnämsta egenskap är den fria viljan, kan det aldrig bli tal om rättvisa i högre mänsklig och moralisk bemärkelse. Sanningen om människan har emellertid dåliga befrämjare både bland dem, som stifta lag, och dem, som skipa lag. Räddningen torde heller icke vara att vänta från någondera av dessa, utan från de ljusbärare, som käckt och oförskräckt meddela åt folket den kunskap, som de tillägnat sig, och som de veta är sann.

Sanningen om människan ropar redan: Icke lagar och lagskipning — utan bot och rättvisa!

H. U—d.

Ur hjärtats gåtbok.

Var det flyende nyck, var det sanning
och glöd?

Var det bloden allen, som var hetsig
och röd?

Ja, vem nämner var kämpande känsla
på jord,
som har levat och flammat och dött
utan ord.

Jag skall se dig ibland, när min vaka
blir lång,
när jag lyssnar till midnattens lockande
sång;

över daggiga strån längs den forsande
ström

skall du komma på nytt i min sen-
sommardröm.

Och din blick skall mig möta med
längtande brand,
som till löften och smek skall du söka
min hand,

du skall stråla så fullt som en solbadad
ros,

men så gåtfull du kom skall du glida
din kos.

Jag vill komma en gång, då din ungdom
är slut,

då ditt hjärtas mystärer du tyst grubblar
ut.

I den döende sommarens ljus vid din dörr
vill jag röra de strängar som klingade
förr.

Ty vart dunkelt ackord har jag gripit
och gömt
och kan ge dem på nytt, långt se'n
klängen du glömt;
och i vemodig lek skola strömma förbi
sori av vindar och älv och vår dröms
melodi.

(Ur Vildmarks och Kärleksvisor.
Erik Axel Karlfeldt.)

Fru Kata Dalström firar 50 års jubileum.

Om några få dagar, den 18 december fyller vår värderade vän och agitator fru Kata 50 år.

De som följt fru Kata Dalströms arbete inom arbetarrörelsen veta vilken stor mängd av kraft och energi, hon utvecklat, vilket enormt arbete fru Kata uträttat för de socialistiska idéernas spridande bland folket. Under ett tiotal år har hon så gott som oavbrutet rest land och rike omkring och genom sina medryckande föredrag vunnit tusenden för vår sak och vårt parti, och sällan har någon uppgift varit fru Kata för svår, alltid har hon förstätt övervinna alla hinder när det gällt agitationen. Som agitator har fru Dalström rest för alla arbetarpartiets olika grenar, för Partistyrelsen, Landsorganisationen, för så gott som alla fackförbunden, Partidistrikten och ungdomsförbundet. Kvinnornas fackförbund har henne i tacksamt minne för mången kraftigt handtag i början, då det var som svårast, och för Soc.-dem. v. utskott har hon brutit mark bland kvinnor högt upp i Norrland och på många andra platser.

På grund av sina resor är fru Dalström sällan synlig i Stockholm, där hon dock är bosatt. Hon kommer endast då och då »på besök» ett par dagar, sällan längre, ty alltid är det någon som väntar, som ligger efter med brev om föredrag och möten, och som hon lovat och som måste ha sina föredrag just nu, och så bliva dagarna som anslagits till »vila» i regeln endast ett par.

Hur fru Kata står ut med sitt jäktande resliv, med köld och alla sorters kommunikationers ohyggligheter, resor pr skjuts, i snöstorm eller på »dressin» och huru hon ändå kan vara vid full vigör på talarestolen, ja, därom ha vi frågat henne många gånger, och svaret har alltid varit det samma: »Våra idéer måste ut till folket ty i socialismen ligga ju räddningen, inte går det an att ligga på latsidan.» Nej, lat kan man ej beskylla Kata för att vara.

Men i samband med en okuvlig energi äger fru Dalström sin starka och varma tro på socialismens idéer och sin tro på människorna, i den meningen att hon känner sig fullt övertygad om, att det är kunskapens och upplysningens ljus som måste tändas i hjärnorna, så att den själsdanande utvecklingen följer i takt med den materiella. Och denna övertygelse giver henne styrka och kraft i arbete.

Kvinnornas fackförbunds styrelse och Soc.-dem. v. utskott bringa genom Morgonbris allas vår Kata ett varmt tack för allt hon arbetat för oss, för all ospard möda och för alla goda resultat och all uppmuntran hon givit de av oss som någon gång tröttnat. Vi fram-bära härmed vår lyckönskan på 50-årsdagen och hoppas att alla goda tomtar må jämna framtidens stig för vårän Kata.

Kvinnornas fackförbunds andra kongress

avhölls dagarna den 22 och 23 nov. i Folkets hus P-sal, Stockholm.

Avdelningarne läto representera sig genom följande ombud: Malmö Damskrädderiarefackförening, fröken Botilda Andersson, Helsingborgs Linnésömmerkeff., fru Hilda Svensson, Göteborgs Kappsömmerskeff., fröken Inez Pettersson, Eskilstuna Kappsömmerskeff., fröken Elida Fägerkvist, Uppsala Stick- och sömmerskeff., fröken Hilda Örn, Falu Sömmerskeff., fru Matilda Håkansson, Sundsvalls Sömmerskeff., fru Emma Boström, Stockholms Damskrädderiavdelning, hr R. Almer, Klädsömmerskeff. Stockholm, fröken Vilma Larsson, Linnésömmerskeff., Sthlm. fröken Astrid Videgren och L. M. Erissons kvinnoklubb, Stockholm, fru Agda Hammarlund.

De frågor som voro mest betydande för kongressen att avgöra voro frågorna om förbundets anslutning till Skrädderiarefackförbundet och tidningen »Morgonbris» övertagande av Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott. På dagordningen voro även upptagna sådana frågor som »agitationen» och »de fackligt organiserade kvinnornas ställning till de soc.-dem. kvinnoklubbarna».

Till funktionärer å kongressen valdes: till ordförande fru Hilda Svensson, Helsingborg, och fröken Signe Svensson; till sekreterare fröken Jenny

Karlsson, Stockholm och fröken Hilda Örn, Uppsala. Justeringsfunktionärer blevo fröken Mina Lindegren och hr Rickard Almer.

Till redaktionsutskott valdes fru Anna Sterky, fröken Jenny Karlsson och fru Hilda Svensson.

Sedan en del smärre frågor avgjorts, genomgicks berättelsen för förbundets verksamhet från förra kongressen. Af densamma framgår att från föregående kongress ingått i förbundet 15 avdelningar, men har en del under detta år ej kunnat bestå till följd av den stora arbetslöshet som på flere platser varit och är rådande, så att förbundet för närvarande ej omfattar mer än 20 avdelningar. Under den gångna tiden från förra kongressen har inom förbundet 15 nya avtal genomförts.

För att göra agitationen så vinstgivande som möjligt har den bedrivits på flere olika sätt. Dels genom offentliga möten, dels genom skriftlig propaganda såsom broschyren: Varför böra kvinnorna organisera sig?, upprop och tidningen Morgonbris. Den nu pågående vittomfattande hemarbetsagitationen i Stockholm och dess närhet har kommit till stånd genom initiativ av förbundsstyrelsen. Medel till agitationen har erhållits från Landsorganisationen, kr. 1,300, varav 700 kr. måst anslås till hemarbetsagitationen och har förbundsstyrelsen anordnat fester och en basar vilka givit en behållning av kr. 1,411:36.

Revisorernas berättelse över förbundets ekonomiska ställning och tidningen »Morgonbris» från föregående kongress till den 15 nov. i år genomgicks och godkändes. Kongressen beslöt giva styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för den gångna tiden.

Förbundets anslutning till Sv. Skrädderiarbetareförbundet var nästa fråga, som inleddes av Signe Svensson, vilken framhöll de synpunkter som voro mest välgående för denna av förbundsstyrelsen under året väckta fråga, såsom verkningarna av det beslut som fattades på Sv. Skrädderiarbetareförbundets kongress i aug. 1907, gående ut på att de inom sitt förbund skulle upptaga såväl kapp- som klädnings-sömmerskor. Genom detta kommo vi alltmer inför den situationen att konkurrera om medlemmar inom dessa grupper, vilket icke kan vara sunt för organisationsarbetet. Förbundets möjligheter att utveckla sig blir även genom detta mer begränsade och dess agitatoriska möjligheter mindre, då på dess lott mer kommer att falla att organisera de svagast organiserade yrkesgrupperna, såsom linne-, rosett- och mössömmerskorna m. fl. Det är även lönlöst för Kvinnornas fackförbund att mer rikta sin verksamhet och agitera bland kvinnor inom andra arbetsområden då det finnes starka förbund som dessa kvinnor kunna ansluta sig till och där det är att hoppas deras intressen bliva tillgodosedda.

Vad som är att se till är att bliva så starka som möjligt, ty vi hava ju arbetsgivarnes organisationer m. m. att räkna med. Detta sker genom att ej flera förbund organisera samma yrkesgrupper utan de mindre förbunden ansluter sig till de större. Till detta har Kvinnornas fackförbund haft flere föregångare och att vi utvecklats oss så att vi nu skulle taga detta steg vore ju i stort sett icke annat än glädjande. Hoppades kongressen skulle fatta beslut i den riktningen som de samverkande förhållandena nödvändiggjorde, för att giva styrka åt de kvinnliga organisationerna.

Talarinnan meddelade att frågan av styrelsen först förts till avdelningsstyrelserna, sedan till Skrädderiarbetareförbundets styrelse och till Landsorganisationens representantskap och så till förbundets avdelningar.

Representantskapet tillstyrkte anslutningen och för övrigt att Skrädderiarbetareförbundet åtog sig verka för kvinnornas organiserande inom det kvinnliga arbetsområde som omfattar sömnadsbranschen, ävenså uttalade representantskapet lämpligheten av anställandet av en kvinnlig funktionär för detta arbete. Skrädderiarb.-förb. styrelse biträde representantskapets uttalande och sände ut frågan till omröstning inom sitt förbund vars resultat blev stor majoritet för anslutningen. Kvinnornas fackförbunds avdelningar hade alla utom två röstat för anslutning.

I denna fråga utspann sig en rätt livlig debatt vari nästan alla ombuden deltog. I debatten framkommo synpunkter, som att vi kanske blevo inom arbetarrörelsen mer beaktade, då vi kommo i ett större förbund, att de olika frågor som gällde kvinnornas organisationssträvanden komme att mer höras då de framfördes även av männen.

Ävenså klandrades skräddarnes tillvägagående att söka splittra avdelningar tillhörande Kvinnornas fackförbund. De flesta betonade att de voro för anslutning blott de fingo behålla sina egna avdelningar, då även den synpunkten att det ej skulle skada ha gemensamma möten med männen ibland framkom. Frågan om en kvinnlig funktionär talades även om, och då det gått in i beslutet från skräddarne att anställa en kvinnlig funktionär så ansåg sig kongressen vilja förordna person till denna post. Kontingentsfrågan ansågs ej så svår då den fick läggas till veckokontingent, det var då att välja duktiga uppörds-män på arbetsplatserna.

Beslut att Kvinnornas fackförbund skulle ansluta sig till Sv. Skrädderiarbetareförbundet fattades med 13 röster. Ombuden från Malmö och Uppsala höllo sig neutrala. Beslut om att förordna Signe Svensson till den kvinnliga funktionär som Skrädderiarbetareförbundet skall anställa fattades med 13 röster och antogs

följande av redaktionsutskottet föreslagna uttalande:

Till
Svenska skrädderiarbetareförbundets styrelse!

I frågan om Kvinnornas fackförbunds anslutning till Sv. skrädderiarbetareförbundet fr. o. m. 1 jan. 1909 uttalar kongressen sin anslutning härtill för de av förbundets avdelningar, vilka kunna hänföras till sömnadsbranschen.

Enligt Landsorganisationens representantskaps beslut av den 26 april 1908 skall fr. o. m. anslutningen en kvinnlig funktionär anställas för verkställande av agitations- och organisationsarbetet bland kvinnorna. Kongressen hemställer, att intill Sv. skrädderiarbetareförbundets blivande kongress hinner besluta i saken, till denna funktion få utse Kvinnornas fackförbunds nuvarande ordf. Signe Svensson, samt att de ekonomiska villkoren härvidlag enligt representantskapets beslut ordnas mellan Landssekreterariatet och Sv. skrädderiarbetareförbundet.

Kongressen uttalar slutligen den förhoppningen att anslutningen måtte lösa till ett lyckligt resultat för såväl kvinnorna som Sv. skrädderiarbetareförbundet.

Frågan om *tidningen Morgonbris' överlåtande till Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott* inleddes av fru Sterky som yttrade, att då Kvinnornas fackförbund skulle ansluta sig till Skrädderiarbetareförbundet, tidningen genom dem ej längre kunde utkomma, emedan den ej kunde medfölja till Skrädderiarbetareförbundet och hade »Morgonbris» ej som andra fackförbundstidningar enbart hållit sig till eget fackförbunds frågor och intressen utan även upptagit andra sociala frågor, de som gällde alla arbetarklassens kvinnor. Styrelsen ansåg det förden skull helt naturligt att Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott finge övertaga tidningen »Morgonbris». Alldenstund Soc.-dem. kvinnokongressen även uttalar önskemål om att få övertaga tidningen »Morgonbris», varför styrelsen framförde förslag om att tidningen skulle få övertagas fr. o. m. den 1:sta jan. 1909, med de skulder och fordringar som då finnes och att den blivande redaktionen beaktar den fackliga agitationen så mycket som möjligt i tidningen.

De talare som yttrade sig i frågan instämde i styrelsens förslag och betonade att de hoppades att kvinnornas fackliga intressen ej skulle bortglömmas utan även anses som viktiga moment i arbetarkvinnornas frigörelsearbete.

Redaktionsutskottet framlade följande uttalande som enhälligt antogs: Med anledning av Kvinnornas fackförbunds anslutning till Sv. skrädderiarbetareförbundet beslutar kongressen, att förbundets tidning »Morgonbris» får övertagas av V. utskottet fr. o.

m. den 1 jan. 1909, och med de fordringar och skulder, som då förefinnas, samt med det villkoret att utskottet tillser att den blivande redaktionen så mycket som möjligt tillgodoser den fackliga agitationen i tidningen.

Motion angående agitationen hade från Eskilstuna Kappsömmerskefackförening inkommit, där de framhålla nödvändigheten utav intensiv agitation bland kvinnorna och föreslår att kongressen skulle göra uttalande om att minst två agitationsmöten om året skulle förbundet bekosta varje avdelning.

Fröken Fägerkvist från Eskilstuna motiverade begäran i motionen med att möten med föredrag alltid voro bättre besökta men att avd. kassor ej tilläto det så ofta.

En del talare talade för mer och bättre skriftlig propaganda ävensom att mötena får lov att bli mer kamratliga och upplysande och talades för husagitation, som ett av de kraftigaste agitationemedlen. Följande uttalande framlades av redaktionsutskottet som enhälligt antogs:

Som det för den fackliga rörelsens framgång bland kvinnorna fordras ett energiskt organisations- och upplysningsarbete såväl bland de arbeterskor som sysselsättas å syfabriker och verkstäder som ock bland hemindustrins kvinnor, uttalar kongressen den förhoppningen att förbundets anslutning till ett starkare förbund skall visa sig vara lyckligt för det fortsatta arbetet, då ju genom mera koncentration de svårigheter, som möta vid organisationen av yrken där förut ringa eller ingen organisation funnits lättare kan övervinnas.

På samma gång uppmanar kongressen de olika avdelningarna att fortfarande var å sin plats energiskt arbeta för sin organisation för att såmedelst bli i tillfälle höja sin egen och sina kamraters livsstandard.

Frågan om de fackligt organiserade kvinnornas ställning till de soc.-dem. kvinnoklubbarne inleddes av fru Sterky som framhöll hur nödvändigt det var att kvinnorna deltog i såväl det politiska som fackliga arbetet inom arbetarrörelsen, och att mera samarbete kommer till stånd. Kvinnokongressen hade gjort uttalande om att kvinnoklubbarne skulle agitera och även intressera sig för de fackliga organisationerna bland kvinnorna. Påpekade att det kan vara svårt för de fackligt organiserade kvinnorna att betungas med ytterligare kontingenter då de av dessa efter löneförhållanden ofta tages ganska hårt i anspråk inom den fackliga rörelsen. Ansåg det vore möjligt för kvinnoklubbarne att för deras vidkommande göra något så att ej kontingentfrågan vore den som hindrade de fackligt organiserade kvinnorna att ansluta sig till kvinnoklubbarne. Den kunde ju för dem ned sättas.

Under diskussion framkom synpunkter om att de kvinnor, som även voro

politiskt vakna voro de säkraste inom fackföreningarna och att mera samarbete skulle vara gott för bägge parterna. Det kunde givas impulser från de olika hållen till nytta för varann och för stark ensidighet kanske även ibland kunde filas bort.

Redaktionsutskottet framlade följande uttalande att tillställas Soc.-dem. kvinnokongressens V. utskott:

Vid behandling av frågan om lönearbeterskornas ställning till soc.-dem. kvinnoklubbarne har påpekats det nära samband som förefinnes mellan den fackliga och den politiska arbetarrörelsen samt nödvändigheten av att upplysningsarbetet bedrivs bland kvinnorna efter såväl politiska som fackliga linjer. Kongressen anser dock, att de soc.-dem. kvinnoklubbarne på en del platser i landet ej i så hög grad som önskligt vore söka draga in lönearbeterskorna i den politiska organisationen och att praktiska åtgärder från klubbarnas sida därför böra vidtagas. Som ett steg i den riktningen hemställer kongressen, att kontingenten ändras på så sätt att inträdet i klubbarna för fackligt organiserade lönearbeterskor bortfaller och att kontingenten om möjligt endast bestämmes till den avgift som betalas pr medlem till arbetarkommunen.

Vi tro att denna åtgärd skall i betydlig grad underlätta lönearbeterskornas anslutning till de politiska kvinnoklubbarne och därigenom gagna hela arbetarrörelsen.

Förslaget bifölls.

Behandlades härefter frågan om att giva styrelsen och revisorerna i uppdrag ordna förbundets angelägenheter till anslutningen.

Redogjordes för hur avdelningarna betalt den under året påbjudna uttaxeringen och hur pass mycket förbundet var i skuld till Landsorganisationen.

Beslöts godkänna förslag om att avdelningarna inom december månad skulle betala det som resterade och för dem som det var omöjligt att inom denna tid till förbundsstyrelsen inlämna rapport därom innan årets slut. Styrelse fick i uppdrag att vidare konferera och på bästa sätt få uttaxeringsskyldigheter uppgjorda mellan avdelningarna och förbundet.

Beslöts giva styrelsen i uppdrag att lämna råd och hjälp till de avdelningar som ej kunna tillhöra Skrädderiarbetsförbundet då de skola övergå till annat förbund.

Sedan en del smärre frågor ordnats beslöts giva styrelsen och revisorerna i uppdrag ordna förbundets angelägenheter till anslutningen.

Kongressen avslöts andra dagen kl. 6 e. m.

Tack för gemensamt arbete under den tid förbundet existerat utbyttas av ombuden och förbundsstyrelsen och utbringades leven för avdelningarnes fortsatta goda framgång och gott samarbete inom det nya förbundet samt för den nuvarande styrelsen, och

avsjöngs därefter »Arbetets söner» unisont. S. S.

På agitationstripp.

Min agitationstur började 18 okt. med Vänersborg som första plats. Början såg inte mycket lovande ut, litet folk och tryckande stämning. Färden fortsattes till Mariestad, Lidköping, Skövde och Skara, där alla möten kändes tröga och man kände så väl att här behövdes agitation. Vidare Vadstena, där klubb bildades och kvinnorna voro livligt intresserade för både arbetarrörelsen och nykterhetsrörelsen. I Skenninge var intet möte på grund av lokalförhållanden. I Boxholm bildades klubb. Vidare till Linköping, Mjölby, Atvidaberg, Västervik, Norrköping, Söderköping, Åby, där klubb bildades, Krokek, Motala, där man får säga mötet var utmärkt gott besökt, Oxelösund, Nyköping, Vingåker, alla möten välbesökta. I Hallsberg blev intet möte på grund av missförstånd från min sida. Borås, Tidaholm, där klubben arrangerat en agitationfest och där glädjen stod högt i tak samt nya medlemmar också värvades för vår sak. Alingsås, Surte, Sjöfö, Edsvalla, Deje, Karlstad, Karlskoga, där klubbarna synes arbeta bra och stämningen var ganska god. Borlänge, Kvarnsveden, Avesta, Norberg, överallt rätt bra besökta möten, i all synnerhet av männen. Uppsala, där kvinnorna arbeta livligt i fackligt hänseende. Skebo bruk där rörelsen ännu är ny och man alltid finner tro och hanförelsen för idéerna och kvinnorna hade talrikt infunnit sig. Gå bara friskt på ni kvinnor vid Skebo och arbeta för vår stora sak och arbetarklassens frigörelse! Så Herräng, där förhållandet var mer än sorgligt, där hade kapitalisterna lyckats helt och hållet sönderslå arbetarrörelsen och flera familjer stå utkastade och brödlösa till julen.

Kunna vi intet göra för dessa, som lida för socialismens idéer, som få frysa och svälta med sina små till julen, därför att de vågat organisera sig för att tillkämpa sig sina rättigheter.

Jag kan icke glömma denna hopplöshet hos en av dessa arbetare, som skulle avflytta från sin bostad den 1 dec. med sina 6 barn. Vart? Ja, det visste han inte själv.

Färden gick vidare till Norrtelje och Stockholm, där denna turen avslutades.

Arbetarkvinnor, låt oss taga nya tag detta år som snart kommer. Upp till kamp mot orättvisor och förtryck! In i ledet ni alla som lida under fattigdomens ok, för att hävda vår plats i samhället. Kraften för vår befrielse ligger hos oss själva. Arbetarkvinnor organisera eder! Och vi som fått ögonen öppna för alla orättvisor som begås mot den arbetande klassen, låt oss löva varandra att ej vila förrän vi nått vårt mål: det privatkapitalistiska samhällets störtande! Med dessa ord en hälsning till eder kamrater landet runt.

Hilma Hofstedt.

Från kvinnoklubbarne.

Sparreholm.

Härvarande kvinnoklubb bildades den 1/1 1900 efter föredrag av frkn Hilma Hofstedt. 21 kvinnor antecknade sig då för inträde. Av dessa stå, glädjande nog alla, med något undantag, som verksamma medlemmar, kvar i klubben.

Vi började vårt blygsamma arbete med att tillsammans med arbetarekommunen, till vilken klubben anslutit sig, anordna en 1:sta majfest. Denna blev mycket lyckad och får man tro de liberala tidningarna i orten skulle detta ha berott på kvinnornas deltagande i arrangemanget.

Så anordnade vi en midsommarfest som lämnade en vacker ekonomisk behållning. Så har vi haft föredrag och en basar, och allt har mottagits välvilligt av allmänheten. Detta ha vi nog till stor del att tillskriva det goda förhållandet att våra manliga kamrater alltid ställt sig förstående för vår verksamhet. Men ännu stå många av våra kvinnor utanför klubben. Vad detta beror på är svårt att förstå då här ej finnes annat än arbetarkvinnor, som egentligen ha samma mål att kämpa för.

Våra möten äro mycket livliga och bli nog mera resultatgivande då vi allt mer och mer få insikt i våra gemensamma livsfrågor. »Morgonbris» har även hittat hit och äro vi i verksamhet med att få den mera spridd.

Med hälsning till klubbisterna landet runt.

För Sparreholms Kvinnoklubb:

Anna P-n.

Från Deje kvinnoklubb.

Kanske det skulle intressera »Morgonbris» läsare att höra något från Deje kvinnoklubb. Den bildades i februari 1908 med 20 medlemmar. Det talas så mycket om att det finns energiska kvinnor som arbeta för att få en sammanslutning bland kvinnorna till stånd, men här i Deje har deras energi antagligen slappat av mycket fort.

Vi ha haft flera fester, som ha varit rätt lyckade, till förmån för vår kassa, även för att försöka att visa något intresse för kvinnan. Till en början var det ändå en del kvinnor, som visade intresse för saken, men har efter hand några somnat av, men också några enstaka kommit till, så att den lilla grupp som nu är kvar, håller föreningen uppe. Men vi ha den fasta övertygelsen att Deje kvinnoklubb med tiden skall vakna upp och lära sig inse att även de ha en uppgift att fylla även utom hemmet.

Föreningen har ändå arbetat sig fram så att den genom hjälp av frivilliga bidrag skaffat sig en föna, även bidragit till en ungdomsloge. Vi ha haft 3 agitationsmöten här på platsen som ha varit vällyskade för samfällid upplysning. Den senaste var den 16 nov. av fröken Hilma Hofstedt, som gjorde ett stort intryck på både män och kvinnor för hennes vällyskade föredrag.

Även ha vi kunnat sända ombud till kongressen i Stockholm. Föreningen har försökt nog arbeta sig fram fast med stora motgångar. Men vi hoppas att en gång kunna säga: Kvinnor vaknen upp till eder framgång, ni har en stor plikt att fylla.

Till sist en särskild mening till de unga: »gå inte längre tvekande, utan ansluten eder till kvinnoklubben för att på detta sätt understödja och hjälpa männen i deras strävan för bättre upplysning och människovärde».

Med partihälsning och lycka till god framgång till alla kamrater och klubbar landet runt från Deje kvinnoklubbs ordförande

Christine Löf.

Från Norbergs soc.-dem. kvinnoklubb.

Ovanstående klubb är en bland de många som har att kämpa sig fram på en ganska hårdarbetad mark och går ej framåt som önskligt vore. Orsaken därtill kan man finna från många håll, den största faktorn härvidlag kan man tillskriva kvinnans okunnighet om sin politiska ställning. Till stor del även våra manliga kamrater. Därför kvinnor i Norberg sluten eder i massa till vår lilla klubb som finnes på platsen.

Nämnda klubb var samlad till möte torsdagen den 17/11 -08 och upptog bland andra följande fråga till behandling: »Kunna vi kvinnor på något sätt motarbeta tobaksbruket bland minderåriga?» Mötet uttalade som sin mening att tobaksbruket som för varje år tilltager bland minderåriga, bör på det kraftigaste motarbetas. Att föräldrar och målsmän i främsta rummet föregår barnen med goda exempel. Det är varje organiserad mans och kvinnas plikt så långt i deras förmåga står, att undervisa den uppväxande generationen, om det skadliga och demoraliserande att använda sig av nikotin som medför farliga följder. Vi vädja därför till kamrater landet

runt att göra vad som kan göras i nämnda fråga.

Med hälsning
Alma Thorell.

Från Svartöstadens socialdemokratiska kvinnoklubb. Kvinnoklubben bildades den 20 april i år efter ett föredrag av dr Sibia-koffsky varvid 50 medlemmar antecknade sig för inträde och skulle man ju, att döma därefter, kunnat förespa klubben en ljus framtid. Dessa förhoppningar har emellertid blivit grusade, det visade sig snart att en hel del blevo medlemmar endast utav nyfikenhet, en del tycks hava ansett klubben lämplig för att där slita sina personliga tvister. Utom dessa olägenheter ha vi haft det allra största motståndet från en del religiösa, vilka med hjälp av ett par predikanter söka göra allt upplysningsarbete bland proletariatet om intet. Men trots alla deras ansträngningar fanns bland klubbens medlemmar en liten kår, som ägde mod att obrotteligen arbeta för klubbens framgång.

Vi hoppas nu att klubben skall gå sakta, men säkert framåt, övertygade som vi äro, att endast i socialdemokratien finnes räddningen för de förtryckta och egendomslösa i detta baggbölnarnes förlovade land. Vad kvinnan i egenskap av det utväxande släktets fostrarinna betyder, för vårt frigörelses arbete, skall säkerligen kommande generationer bevisa, därför kamrater landet runt, låt oss enigt kämpa för upplysning bland kvinnorna och befrielsen skall komma förr än vi nu vågar hoppas.

Med kamrathälsning

För Svartöstadens kvinnoklubb:

Korresp. sekreteraren.

Forsbacka soc.-dem. kvinnoklubb firade lördagen den 26 september sin första årsfest under ganska stor tillslutning av besökare. Forsbackaborna hade hela veckan glatt sig åt att vid festen få höra »allas vår» Fabian Månsson tala, men därpå blevo de grundligt lurade. Herr Månsson uteblev av obekant anledning till stor saknad för de flesta.

Kvinnoklubben hade i elfte timmen vänt sig till hr Aug. Rydberg, som höll ett anförande över ämnet: »Sättet att vara». Därunder framhöll talaren många beaktansvärda synpunkter. Tal. betonade att man skall öva självkritik, bära respekt för sig själv samt hänsyn till andra människor.

Vid festen förekom dessutom präktig musik av »Nya stråkkapellet», deklamation och sång, allt livligt senterat, av den till synes tacksamma publiken.

Fru Qvarfodh uppläste en resumé över klubbens verksamhet under året, varav vi hämta, att klubben bildades den 23 sept. 1907 efter ett föredrag av fru Ruth Gustafsson, att den hållit 6 fester i agitationssyfte med föredrag av framstående talare, samt tecknat 2 andelar i Forsbacka konsumtionsförening och 2 i Folkets-Hus-byggnadsföreningen. Klubben, som vid årsfesten ägde 54 godkända medlemmar, har under året bedrivit en energisk agitation för spridandet av tidningen Morgonbris.

Efter festens slut vidtog dans som räckte till fram på smätimmarna.

Till sist vilja vi uppmana arbetarkvinnorna i Forsbacka: Ansluten eder till klubben, ung såväl som gammal, det är varje kvinnas plikt att deltaga i arbetet för vår rättvisa sak. Därför, kvinnor, söken lösgöra eder från invanda föreställningar och lyssna till nya tankar och idéer, som ha till uppgift att skapa frihet och lycka även åt — arbetarkvinnan.

Forsbacka i november.

Med partihälsning till kvinnoklubbarna landet runt:

Johanna Jernström.

All redovisning för Morgonbris 1908 bör ske innan december månads utgång under adress Anna Sterky, Partistyrelsens exp., Barnhusgatan 16, Stockholm.

SAGA.

Den natten talade konungens son
så sällsamma ord till sin kära,
att hon plötsligt såg honom fjärran från
och dock som aldrig förr nära. —

Han talte om stjärnor, som älskat
en gång
den gyllene solens låga,
om skalder, som vände till klingande sång
sitt livs och sitt lidandes plåga.

Han talte om den, som allena red
från kejsarekronan till graven
och som gömde i klostrets tigande
fred
den makt, som gått över haven.

Och konungens son emot nattens
makt
förbannande lyfte sin hand:
var fanns väl en gång en stjärnas
prakt,
som ej slocknat i dödens land?

Var fanns väl det ord, som ej
en gång förr
var stammat av tusende munnar,
när hörde man väl bakom dödens
dörr

ett eko från livets brunnar? —

Men konungasonens käresta såg
ett äppelträd blomma i parken
och månens strimma på havets
våg
och daggens glans över marken.

(Ur Elden och Altaret. Sven Lidman.)

Springdans.

Storbonden i dalen hade fest. Kakor, stora som mjölkbunkar pöste på bordet och trästänkorna i fosterlandsfärg jäste över av hembrygd.

Karlarna hade tvättat händerna och kvinnorna buro blodröda dukar och silversöljor på höga barmar.

Det var sorl och skratt i storstugan, där man dansade. Dammet stod högt i tak.

"Vem dansar Anni med?" frågade flickorna.

"Med Knut, nya drängen på Ulvheim", svarade pojkarna.

Flickorna tittade.

Anni var liten, Knut var stor, bred över skuldrorna som en forntidskämpe. Hej! vad han svingade henne. Och vilka vador han hade! Flickorna viskade.

Anni kände sig som en blomma i storm. Hennes fötter rörde knappt golvet, så bars hon av Knuts armar, på gungande, starka armar, som svängde henne upp, så hon såg hans käcka leende ansikte under sig. Och när han tog danssprånget och slog fötterna i taket var det som om han sparkat undan bjälkarne och hon skulle få se stjärnorna lysa in genom hålet.

De dansade samman den natten.

"Nu är Anni fast", sade flickorna.

"Äntligen", sade pojkarna.

Anni var fast.

Den sommaren dansade de, Knut och Anni. Och hösten och vintern. Folk började tala om dem på trakten. Storbonden fick upp sina sömniga ögon.

"Vad är meningen, Anni?" frågade han.

"Vi ska gifta oss!" svarade flickan.

"Ulvheidsdrängen och min dotter?"

Han skrattade som endast en storbonde kan.

Anni bleknade.

Den våren dansade varken Knut eller Anni.

När de träffades, byggde de luftslott, som ramlade bara de vände varann ryggen.

En dag, när fjällfloden var som värst, kom Knut ned till storbonden i dalen.

"Jag vill ha din dotter, Ole?" sade han.

"En får inte alltid vad en vill!" svarade Ole och grinade brett.

"Jo, det får en, bara en vill starkt."

"Jag, men jag vill inte", sade Ole.

"Hon skall ha storbondens pojke i Otta. Han är rik, han. Du är ju bara en dräng. Har varken gård eller ko."

"Nej, men jag har två starka armar. Vill du vänta, Ole?"

"Hur länge?"

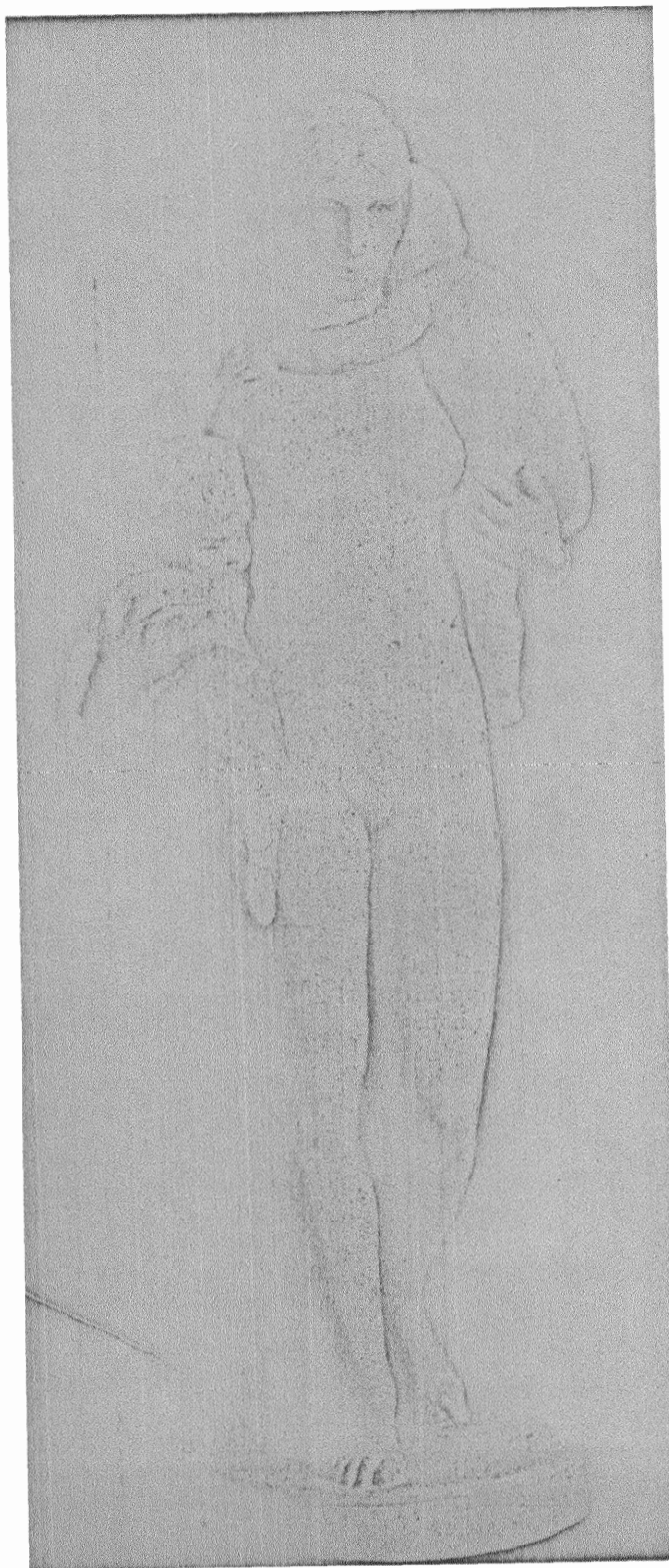
Knut begrundade.

"Ta till du", sade Ole. "Det kostar ingenting."

"Om vi skulle ta två år?" vågade Knut.

"Låt gå", svarade Ole.

Han visste att mycket kunde hända på den tiden.

EVA MED BARNEN av ADOLF BRÜTT.

Knut och Annie stodo vid vägskalet och kysste avsked. Kvällen var varm och röd av kärlek och solnedgång. Fjällbäckarna rasslade som guldmynt utför de solbelysta branterna och slukades av dalskuggan.

"Du kommer?" frågade Anni.

"Var viss på det." Han såg henne trohjärtat i ögonen. "Och du väntar?"

"Visst väntar jag."

"Det blir lång tid att inte ses", sade Knut, "men när jag kommer en gång, så blir det som bäckarne däruppiifrån."

"Jag skall väva för vårt hem, så blir inte tiden lång."

"Men inget inslag med tårar!"

"Med skratt, Knut. Jag väntar ju dig."

De togo varann i famn, så de tyckte att fjällen vacklade.

Hon såg honom vandra uppåt Ulvheimsvägen. Han steg högre och högre, följande vindlingarne. Han blev mindre och mindre, men han nådde höjderna, skimrande i aftonsol. Där vände han sig om och syngde sin hatt till avsked. Han stod stilla däruppe en

stund och spejade dit ned till henne. Så svängde han ännu en gång sin hatt och försvann bakom bergskammen.

Skuggorna föll ännu djupare och kallare kring Anni. Det blev förunderligt tyst omkring henne, men så hörde hon bruset av bäckarne igen. Hon vände hemåt och sjöng:

Och kommer dagar kalla
och kommer dagar grå,
en gång skall solen lysa
på himmelen den blå;
nog skall jag vänta, vänta på dig,
fast skuggorna gå mörka invid mig.

Jag vet, att tid skall komma
för både dig och mig,
när entet mörkt skall skymma
vår kärleks ljusa stig;
på den vi vandra, vandra vi två
mot soliga rymder i det blå.

"Vart skall du ta vägen?" frågade Ulfheimsbonden följande dag, när Knut sade upp sin drängplats.

"Jag skall bli min egen." Knut log.

"Gratulerar. Har du fått pengar?" skämtade bonden.

"Jag får", svarade Knut.

"Vad skall du göra?"

"Oho, det aktar jag mig nog att tala om. Jag har min plan. Jag vill inte den skall bli din."

"Är den så god?"

"Den som lever får se."

När Knut drog sin väg nästa morgon, satt bonden på stugtrappan.

"Du går fel' Knut?" sade han. "Inte finns det pengar till fjälls. Du skall ner till dalbottnen, till människorna, om du vill bli rik."

"Människorna få komma till mig", svarade Knut och gick dit han ville.

Innan sommaren riktigt började, var Knut förare i fjället. Dag ut och dag in slet han som en ploghäst. Sömn fick han aldrig. Det var bara att gå och gå upp och ner, ner och upp. Där kommo stenrika engelsmän körande och ridande med hela berg av fotografiapparater. Tyskar och danskar, svenskar och norrmän och till och med en och annan fransman fann vägen dit. Alla ville de upp på landets högsta fjäll.

Knut fick närapå något slags privilegium på att föra. Han stretade sig så många gånger upp och ned att det blev en smal stig i fjället. Alla voro stormförtjusta i honom. Han var en man att lita på, ett par praktiga skuldror, som plockade ränslarne till sig, den ena efter den andra, från pustande vandrare. Följde man hans spår, aldrig kunde man slinta. Och i ur och skur var han redobogen att bryta upp. Sutto de andra förarna och jämrade sig över vädret, Knut drog skorna på sig, tröstade vandrarne med att fjället har överraskningar till hands — ja, och så blev det överraskningar. Regnet kunde tvärt sluta, molnen spricka och solen glänsa härlig och varm över sockervita vidder.

Då blevo de resande glada och ökade på föraretaxan.

Det hade Knut ingenting emot och det eggade honom att icke släppa taget.

När sommaren led mot slut, började turisterna tryta. Men Knut höll ut längre än andra förare. Ända sent in på hösten, långt efter björkarna fällt sina roströda och frostgula blad, lötade han till högsta fjället.

När snön kom, räknade Knut ihop niohundratrettio kronor.

Det var pengar för honom. Han kände sig stolt som en kung.

Han kämpade mot en stark frestelse att vända om ner till dalen och söka upp Anni och breda ut sina skatter för henne, men han övervann den.

I stället började han fälla timmer och föra upp till fjälls. Ensam, jätte-stark, släpade han de tunga stockarna på snön, en för en, outtröttlig och seg, bar dem uppför branterna med sviktande knän, bar dem på skuldrorna, som Atlas fordom jorden. Det var en strid för honom. Snöstormen piskade honom andlös ibland och isbarken skälade hans ansikte, men ingenting hejdade honom. Vaktade någon gång ett svagt tvivel hos honom, dräpte han det genast genom att tänka på Anni.

För henne bar han. För henne stred han.

Stock lade han till stock. Fort gick det inte, men högen växte. Ibland när han kom upp med en ny, var hela högen begraven under nysnö. Då kunde han någon gång inbilla sig, att han ingenting gjort, att han stod vid den allra första början. Men när han då tog till spaden och skottade sig ner till stockarna och fick se dem lysa smörgula och läckra nere i snön, hojtade han av glädje. Och då tyckte han, att han var på sin rätta plats. Uppe i fjällen.

När våren kom började han bygga. Han grävde sig ned så långt, att han kände själva berget under sig. Sen fogade han sitt blockhus samman starkt i fogarne, så det skulle tåla vid att brottas med stormarna däruppe.

Det var en fröjd natt utan like, när han första gången kunde ligga under eget tak uppe i fjället. Rikare tyckte han aldrig han kunde bli. Det var nog för honom att ha ett skydd både för sig och de andra, som skulle komma med sommaren.

Fin var inte stugan, men stark, stark som hans egen vilja. Låg var den i tak, men rak kunde man stå därinne och mer behövdes inte. Den som ville ha högre i taket, behövde bara gå ut utanför knuten. Där fanns god plats både på höjd och bredd. Ty hur högt han än lagt stugan, himlataket var lika långt borta.

Stugan var kall och dragig att sova i, kände Knut. Hela fång med lavar och mossor bar han upp nerifrån skogen för att täta springorna mellan stockarna. Det hjälpte. Men det ena behovet födde det andra. Han måste ha en pejs, en riktig härlig, öppen spis, där turisterna kunde få torka skor och kläder och där man kunde lägga sig omkring och vila, när man frös.

Pejsen blev murad och kalkad.

Knut slog ihop några sängbritsar.

Nu var det färdigt. Nu kunde de komma.

Och det gjorde de.

Aldrig hade så mycket folk dragits till trakten förut. Knut kunde inte hinna med alla. Då hittade han på knepet att slå ihop en hel massa på en gång och lotsa dem upp högsta fjället.

Alla prisade hans stuga. Och skön var den. Ty fjällen kunde vara nyckfulla. Ena dagen sol och sommar, andra dagen rykande snöstorm. Men då kröpo vandrarne in i stugan och myste av välbehag att slippa vara ute och slåss med fjällskräcken. De lågo i ring på golvet kring pejsen, där björkknubbarne glödde.

Hui! Hui! skrek stormen och ville in och värma sig. Turisterna skrattade. De sträckte vällustigt ut sig på färskinnsfällarne. Pejselden värmde, kaffepannan puttrade och Knut berättade historier.

Blev stormen för ihärdig, måste han ut och skaffa mat. Då gick han ned och upp på en halv dag och hade en hästbörda med smör och öl och kött tillbaka med sig på ryggen. Och då hurrade turisterna.

Knut älskade att se nöjda människor omkring sig. När han fick upp dem i vackert väder på högsta fjället var han mest glad och han pekade på taggarna inunder dem med en viss stolthet, som alla förläto honom.

Det var hans rike, tyckte han.

Och ingen ville göra honom det stridigt.

När hösten kom igen, var Knut mer än dubbelt så rik. Han kämpade en svår kamp. Han ville så gärna träffa Anni. Men när han tänkte på vad han kunde bjuda henne, blygdes han. I två år skulle hon vänta. Och det gjorde hon nog.

Så tog han fatt igen.

Han fällde mer träd och släpade upp stockar.

Stugan var för liten, det hade han märkt. Han byggde på en loft med små krypin på sidorna, smetade fast ett kök på ena gaveln och lade in plåtrör i alla små kryphålen, så att ingen skulle frysa. Rören ledde han ned till en kamin som han köpt för billigt pris. Sen började lyxen på allvar. Han köpte en gammal utdragssoffa med blodrött överdrag. Den bar han och en annan förare upp till hyddan. Sofan fick plats på långväggen. Så kommo stolar och bord och skänk och porslin och dukar och konserver och öl.

"Har ni sett Knuts stuga?" frågades nere i bygden. "Den är fin den."

Vid pingsttiden fick Knut upp tapeter i stora rummet. Han dukade långbordet med en snövit duk, satte fram porslin och vad huset förmådde. Sen drog han på sig helgdagskläder och gick nedför fjället.

"Goddag, Anni, nu kommer jag."

Anni såg upp från väven.

Hon grät.

"Det är bara glädje, Knut."

Han skrattade.
Det var en omfamning.
Bröllop och mat blev det.
Knut höll Anni om livet. Det var tungt att gå uppför fjället.
"Du bor högt, Knut?"
"Som falkarne. Vi äro snart uppe."
"Jag blir våt", jämrade hon sig.
"Det är guldbäckarnes källor. Jag skall bära dig."

Han tog henne på armarne.
"Jag är för tung."
Han tänkte på stockarne och log.
Hon lutade sig intill honom. Hon var trött och sömning. Hon hörde hans hjärta slå starkt och hårt under den grova rocken.

"Fryser du?" frågade han. Han lät henne krypa innanför rocken som om hon varit en fågelunge, som behövde värmas.

"Här är ju vinter ännu", klagade Anni. "Nere hos oss var det ju sommar."

"Vänta bara vi hinner upp och kommer närmare solen. Vi äro i skuggan här och den är kallare här än annars."

Hon teg, ty hon tänkte på hur många gånger han gått i de skuggorna för att hinna upp i solen. Hon fylldes av en överströmmande kärlek och böjde sig upp och kysste honom. Sen gick hon själv.

"Åh, en sådan liten stuga", ropade hon, när de voro framme.

"Den är inte så liten som den ser ut. Det är fjällen, som äro så stora."

Hon snodde ut och in i stugan och fingrade på allt. Hon ruskade i britsarnes halmdynor, noppade på sofftyget, strök provande på dukarne, klingade med glaset och luktade i grytorna.

Knut gjorde eld i pejsen.

När solen stod högst, åto de middag.

Nu var Anni stark igen. Hon skrattade av förtjusning, när hon såg ut genom fönstret. Hon hade varit rädd för ut, när de stretade sig uppför genom skuggorna, men nu var rädslan bortblåst. Däruppe var allting solvitt och fint. Fjällen stodo klädda i bländande nystärkt linne. Och fanns det skuggor här och var, voro de luftblåa, icke mörkgröna och slemmiga som på uppvägen.

"Jag vill högre", sade Anni.

"Tror du, du orkar?"

Hon sprang i hans famn.

De stodo på högsta fjället. Topparne lyste i guld och djupt under dem seglade små rosenmoln över dalgångarne, där dimmorna och kvällsskuggorna redan lagt sig täta.

"Nu ha de redan natt därnere, Knut."

"Ja, men vi ha sol några timmar ännu. Anni, vill du?"

Han bjöd henne handen.

"Du är tokig, Knut! dansa här med avgrunden vid fötterna."

"Lita på mig. Varför skulle inte vi göra det, nu när vi äro uppe?"

De dansade springdans, så snön yrde andelätt ned i avgrunden.

"Så skall vi dansa över farorna i livet, Anni."

"Du trälade för mig, nu är friheten inne."

"Nej, Anni. Fri lär väl ingen bli, men jag är friare än de därnere, därför att jag trälade. Nu gå vi hem."

"Hem?" sade Anni.

Knut pekade ned.

"Man får, vad man vill, bara man vill starkt. Jag ville ha dig och en stuga häruppe. Nu har jag er båda."

Anni rodnade.

"Vi två ensamma", viskade hon.

"Ensamma, nej, Anni. Hör!"

Han satte händerna som en ropare till munnen.

"Norge!" hojtade han.

De lyssnade. Ett ögonblick var det tyst, så kom det tillbaka, från öster och väster, från norr och söder, rullade och svarade, ekade och sorlade från synliga och osynliga munnar:

Norge — Norge — Norge — Norge!
"Hem!" viskade Anni.

(Ur "Trälar" av Ernst Didring.)

Kvinnornas fackförbunds anslutning till Sv. Skrädderiarbetareförbundet.

Frågan om facklig organisation bland kvinnorna har ständigt stått, som en svår uppgift, vilken dock såväl för kvinnornas egen skull som i hela arbetarrörelsens intressen måste finna sin lösning. I början av 90-talet försöktes i Stockholm med ett sömmerskeförbund, vilket skulle omfatta sömmerskor inom alla branscher; detta förbund torkade in redan efter ett par år. Sedan blev det speciella yrkesföreningar, men med samma tråkiga resultat. Slutligen tillsattes på förslag af Stockholms Arbetarekommun och Allmänna kvinnoklubben en agitationskommitté som skulle med ekonomisk stöd från Arb.-kommun, bedriva agitation bland kvinnorna, i främsta rummet bland sömmerskorna, då ju dessa utgjorde det stora flertalet kvinnliga arbetare i huvudstaden.

Denna kommitté arbetade i flera år och utförde ett genomgripande upplysningsarbete bland kvinnorna, samt bildade flere fackföreningar; dessa utgjorde sedan grundstommen i Kvinnornas fackförbund, vilket bildades 1902.

Förbundets väsentligaste verksamhet skulle naturligtvis ägnas åt sömmerskorna, då dessa ju på den tiden icke kunde vänta något stöd från annat förbund. Sv. Skrädderiarbetareförbundet upptog nämligen då endast kvinnliga herr-skräddare inom sina avdelningar.

Att Kvinnornas fackförbund skola bli något annat än ett övergångs- eller agitationsförbund hade naturligtvis ej heller kommittén tänkt sig. I stadgarne inrycktes även den bestämmelsen att endast upptaga sådana föreningar i förbundet som ej kunde tillhöra något annat förbund.

Kvinnornas fackförbund har emellertid utfört ett vackert arbete under de 6 åren det verkat. Detta är ett obestridligt

faktum och resultatet är härvidlag bättre för landsortens än Stockholms vidkommande. På en mängd platser ha bildats avdelningar, och förmånliga arbetsavtal genomförts. Det är särskild kapp- och klädningsbranschen samt delvis möss- och fabriksömnadsbranschen som tillgodosetts. I Stockholm har det förnämligast varit kapp- och delvis rosett- och klädsömmerskorna som fått prislistor genomförda. Även har arbetsavtal genomförts för Stockholms Badbetjäningsförening; och för ett par firmors arbeterskor inom glödljusindustrin, L. M. Ericsson kvinnliga arbeterskor m. fl. För ett par år sedan genomfördes arbetsavtal vid de större syateljéerna i Stockholm, Nordiska kompaniet, Krämer och Jahnke m. fl., dessa har dock ej förnyats, därför att sömmerskorna ej själva velat taga befattning med fackföreningen, utan så där tillfälligt när särskilda fordringar önskades genomdrivna, sedan fick det vara med föreningen hur det kunde. Det skulle i sammanhang härmed vara ganska frestande att vidare utveckla de svårigheter som mötte agitationsarbetet bland just sömmerskorna i den sköna huvudstaden, men vi få väl uppskjuta därmed till ett annat tillfälle. Vill dock endast tillägga det, att här finns gott om unga kvinnor, därav en stor procent sömmerskor, som anse sig deltaga i arbetarnes befrielsekamp endast de besöka de mera rafflande stora arbetarmötena och i övrigt slå omkring sig med radikala fraser när frågan gäller taktiken och striderna inom arbetarrörelsen, men eljes utträttas jämt ingenting för egna ekonomiska intressen och sin egen fackförening. Må härmed vara nog sagt.

Sedan hemarbetsutställningen i Stockholm har styrelsen för Kvinnornas fackförbund varit mycket intresserad och upptagen av organisationsarbetet bland hemarbeterskorna. Det var styrelsen som först tog upp frågan och fick den inom fackföreningarnes område. Särskild har förb. ordförande Signe Svensson offrat mycket tid och möda för saken. Detta viktiga organisationsfält får naturligtvis ej åter lämnas vind för väg utan måste Skrädderiarbetareförbundet eller Landssekretariatet fortsätta arbetet härmed.

Vad i övrigt anslutningen till Sv. Skrädderiarbetareförbundet beträffar så har nog för många beslutet härom kommit som en överraskning, som ett beslut, fattad kanske i förargelse över det sätt varpå Sv. Skrädderiarbetareförbundets avdelningar på flera platser sökt plocka till sig våra kappsömmerskeavdelningar, sedan de på sin kongress beslutad upptaga kappsömmerskor i sitt förbund. Naturligtvis kunde dylikt tillvägagångssätt ej hos styrelsen verka några blidare känslor det säger sig självt, och ej heller kunde dessa gränstrider gagna något av förbunden. Styrelsen kom emellertid efter ett noggrant begrundande till det resultatet att en anslutning till Sv. Skrädderiarbetareförbundet vore att föredraga framför en splittring inom egna leder. Dock, frågan om kappsömmerskorna var långt ifrån det enda eller kanske viktigaste

som föranledde beslutet. Saken är ju den att sedan arbetsgivarnes starka organisationer kommit till, har behovet av koncentration blivit starkare även på arbetarsidan, det fordras alltmer större styrka för att överhuvudtaget kunde komma om än aldrig så litet framåt. Kvinnornas fackförbund har från det bildades tillhört Landsorganisationen och även där erhållit så väl moraliskt som ekonomisk stöd. Det förefaller dock som om vi trots detta ej förmått bringa frågan om den fackliga kvinnoorganisationens stora betydelse tillräckligt fram i ljuset.

Vi äro övertygade om att reformer äro nödvändiga inom Landsorganisationen, så vitt de lägst avlönade kvinnliga arbetarne skola orka vara med i den stora ringen. Solidariteten måste riktas neråt till de sämst ställda, om det i det hela taget skall lyckas oss få dessa med. Organisationsförhållandena äro ju nu också, i och för sig långt svårare än förut, synnerligast i de senaste oroliga tiderna, då lockouthotet med ty åtföljande utkastning eller en dryg uttaxering ständigt hänger i luften. Under dessa omständigheter är det naturligtvis tryggare att tillhöra ett starkt förbund, helst när även därigenom utsikterna till att genomföra ovan antydda reformer ökas betydligt. Vi äro därför övertygade att anslutningen kommer att på allt sätt gagna kvinnorna och hoppas att organisationsarbetet nu sedan grunden är väl lagt må gå jämt och säkert framåt.

De avdelningar inom Kvinnornas fackförbund som icke kunna ansluta sig till Sv. Skrädderiarbetareförbundet kommer att genom styrelsens försorg söka inträde i de förbund deras yrke berör.

* * *

Vi vilja icke avsluta dessa reflektioner utan att med ett par ord beröra några synpunkter som framförts av E—a D—n i Arbetet för 27 november med anledning av anslutningen.

E—a D—n skriver att hon för sin del aldrig gillat denna form för organisation d. v. s. enbart kvinnoförbund men att hon i disciplinens namn fått hålla god min i elakt spel. E—a D—n har tydligen missförstått såväl anledningen till Kvinnornas fackförbund tillkomst som även anledningen till anslutningen. Det är ingalunda av lust för enbart kvinnlig fackföreningsrörelse att Kvinnornas fackförening bildats, utan det fanns ju helt enkelt iugen annan väg att gå, åtminstone för sömmerskorna. De manliga arbetarne inom branschen har inte velat ha oss med förut. Det gick på sin tid likadant med handsksömmerskorna. I flera år fingo dessa ha sitt sömmerskeförbund intill dess omsider yrkeshögfärden av tidens tand slipats bort hos handsmakaregesällerna och dessa ansågo att förbunden kunde sammanslås i ett industriförbund. Detta har sedermera uppgått De förenade förbunden. Att yrkes stoltheten sitter ganska hårt även hos skräddarne är lätt att påvisa. Detta gav sig ett sorgligt uttryck å ett avdelningsmöte härom dagen, där frågan om anslutningen be-

Kooperativa Syfabriken
LINNÉA

Riks-Tel. 124 11 Stora Vattugatan 5^{II}, Stockholm Allm. Tel. 223 96

tillverkar och försäljer Skjortor, Blusar, Kalsonger, Byxor, Överdragskostymer
alla sorter, Damlinnen, Kalsonger, Underkjolar, Nattröjor samt fallt vad därtill
hörer. Emottager beställningar å Kappor, Promenaddräkter m. m.

handlades. En medlem beklagade djupt att han, som sydde fina frackar efter 1:sta klass prislista, skulle vara tvungen stå i förbund med t. ex. en linnesömmerska som kanske sydde skjortor för 60 öre dussin. Historien är sann, om än komisk, den visar bjärt vilka klyftor de olika lönegraderna skapa bland arbetarne själva.

Kvinnornas fackförbund har icke heller helt och hållet bestått av kvinnor. De manliga damskräddarne i Stockholm med flera platser har i flera år tillhört förbundet. Men först sedan Landssekreterariatet vid ett representantskapsmöte utkastad plan till mera koncentration i organisationsformerna och då skräddarna själva på sin kongress beslöt, även detta efter en hård kamp mot yrkes stoltheten taga in kappsömmerskorna i sitt förbund, först då kunde vi tänka att bli mottagna i förbundet med icke endast kappsömmerskorna utan även med de övriga sömnadsbranschernas organisationer. Vi ha endast velat påpeka detta som ett bevis på den hårda nödvändighetens lag som vi alla få böja oss för, om vi gilla den eller ej. A—St.

Prenumerationsanmälan.

Som våra läsare torde erinra sig frambars på Soc.-dem. kvinnokongressen i augusti en del motioner rörande *Morgonbris*, vilka alla yrkade på att tidningen, när Kvinnornas fackförbund anslöt sig till Sv. skrädderiarbetareförbundet, då borde övertagas av Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott, samt utkomma minst en gång i månaden. Så har nu skett, alla formaliteter äro nu ordnade och fr. o. m. januari 1909 utgives *Morgonbris* av Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott med fru Ruth Gustafson som redaktör och ansvarig utgivare.

Morgonbris utkommer en gång i månaden och utsändes till kommissionärer och organisationer första dagen i varje månad.

Prenumerationspriset är 1:20 pr år, 60 öre pr $\frac{1}{2}$ år, 30 öre pr $\frac{1}{4}$ år, postarvode inberäknad. Prenumeration emottages å alla postkontor.

Lösnummerpris såsom förut 10 öre pr exempl. med 20 % avdrag för organisationer och kommissionärer och redovisningsskyldighet en månad efter varje nummers mottagande.

Organisationer äro ekonomiskt ansvariga för sina kommissionärer.

Morgonbris' redigering kommer att ske i enlighet med kongressens uttalanden.

Alla frågor som speciellt angå kvinnorna komma att i *Morgonbris* upptagas till behandling och kommer för den skull speciella medarbetare att anlitas.

Att *Morgonbris* har en stor uppgift att fylla bland arbetarklassens kvinnor är självklart. Vi kunde ej förvänta att den dagliga arbetarepressen som har rörelsens alla grenar och intressen att bevaka, att denna press i alla detaljer kan häva tid och öra för våra frågor, och därför är *Morgonbris* såsom agitation- och upplysningstidning nödvändig för kvinnorna. Vi känna oss även övertygade om, att *Morgonbris*, genom den fördelning i redaktionsarbetet som nu är planlagt samt därigenom att den blir månadstidning, fullt och helt skall kunna fylla sin uppgift, och vi förvänta att kvinnorna vilja stödja oss genom att energiskt arbeta för och sprida soc.-dem. kvinnornas tidning *Morgonbris*.

Alla brev och meddelande rörande *Morgonbris* sändas fr. o. m. 1:sta jan. 1909 till fru Ruth Gustafson, adr. Hagagatan 18, IV ö. g., Stockholm.

Rekvisionerna sändes till fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, II, Stockholm.

Soc.-dem. kvinnokongressens v. utskott.

Katrineholms kvinnoklubb höll lördagen den 21 nov. ett agitationmöte, varvid fröken Amanda Horney från Stockholm höll föredrag. Mötet var bra och gav helt säkert klubben nya medlemmar och kraft att, trots svårigheter, fortsätta sitt arbete.

Nyköpings allm. kvinnoklubb invigde sin fana med en anslående och vällyckad fest söndagen den 8 nov. å Templarsalen därstädes. Föredrag hölls av fru Ruth Gustafsson från Stockholm och utfylldes programmet med vacker sång och musik. Festen var besökt av 200 personer och den bästa stämning var rådande.

Sparreholms kvinnoklubb hade ett lyckat agitationmöte den 15 nov. med fru Ruth Gustafsson som talarinna. Klubben, som fick flera nya medlemmar, arbetar bra och säkert framåt.

Motalaklubben firade sin årsfest den 15 nov. och Linköpingsklubben den 28, vid vilka båda fester fröken Amanda Horney från Stockholm höll föredragen.

Helsingborgs kvinnoklubb. Ordf. frkn Gerda Pettersson. Kassör fru Christina Johansson. Sammanträde 1:sta och 3:dje måndagen varje månad, Folkets Hus' F-sal.

Sjukkassans ordf. fru Christina Johansson, Karl Krokgatan 50. Kassör fru Ida Olsson, Karlsro nr 38.